

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 "
 Helyben kézben kordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a határ és
 a közép- és a keleti határok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőség kárártak visszatérnek
 vagy megfizetésre nem vállalkozik.
 Előfizetők és hirdetősek a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Képes adom ára 6 fillér.

NAGYVÁRAD, szept. 17.

A király szava.

Apostoli királyunk ő Felsége hadparancsot bocsátott ki a hadgyakorlatok befejezése alkalmából. Máskor is minden esztendőben megszokta ezt tenni, de most különösen fontos ez a hadparancs. Máskor csak megelégedését szokta kifejezni s elismerését nyújtani benne a hadseregnek, melynek legfőbb ura, — de most határozott, félre nem ismerhető királyi szó van benne, mely a hadsereg közös és egységes voltát hangsúlyozza s kijelenti akaratát, hogy ezen változtatni nem enged, jogait fel nem adja.

A legfelsőbb hadparancs Bécsben kelt, de Magyarországnak szól — a válság tetőpontján.

A király szava elhat minden országába, meg fogják érteni mindenütt, kétségkívül Magyarországon is, a hol ezek után még kíváncsiabban várják a válság megoldását, melynek kiinduló pontját jelzi e legfőbb parancs, melyet egész terjedelmében a következőkben adunk:

Bécs, szept. 17. Ő császári és királyi apostoli Felsége a következő legfelsőbb hadparancsot méltóztatott kiadni:

Fontos államügyek vettek igénybe abban az időben, a melyet oly szívesen szenteltem volna a 7. és 12. hadtest ezidei hadgyakorlatainak.

Miután ő császári és királyi fenségét, Ferencz Ferdinánd lovassági

tábornok urat biztam meg helyettesítemmel, az ő jelentései által folytonos tudomással bírtam a hadgyakorlat lefolyásáról és elvart megelégedésemre szolgált, hogy ő császári és királyi fenségétől a hadsereg két hadtestének, valamint a magyar honvédség bevont nagyobb csapatsteinek összállapotáról és felmutatott eredményeiről csak dicséretet és elismerést hallhattam.

Jelen lévén a galicziai nagyobb lovassági hadgyakorlatokon, meggyőződhettem azoknak tanulságos alapjáról, vezetéséről és keresztülviteléről, valamint az összes részt vett csapatok kitűnő állapotából és a felmutatott eredményekből újból meggyőződhettem és ítéletemnek biztos alapot nyerhettem összes haderőm minden részének katonai értékéről, valamint odaadásteljes munköröméről és egyértelmű együttműködéséről.

A fennálló és kipróbált intézményekhez annál inkább kell és akarok ragaszkodni. Nevezetesen hadseregem — a melynek szilárd szerkezetét egyoldalú törekvések ama magas feladatok felreismerésével, a melyeket az a monarkia mindkét államterületének javára betölt, alkalmasak volnának meglazítani, —

tudja meg, hogy én soha sem adom fel azokat a jogokat és jogosítványokat, a melyek az ő legfőbb hadurának biztosítva vannak.

Maradjon hadseregem közös és egységes, a milyen most, maradjon az az erős hatalom az osztrák-magyar monarkia megvédelmezésére minden ellenség ellen.

Egész haderőm esküjéhez hiven fog előrehaladni a komoly kötelességteljesítés útján, áthatva az egyetértés és harmónia ama szellemétől, a mely minden nemzeti sajtáságot tisztel és minden ellentétet megold, a midőn minden népfaj különös előnyeit a nagy és egész javára értékesíti.

Chlopy, 1903. szept. 16.

Ferencz József s. k.

Kongás.

Ez tehát az igazság.

Mikor Somló nekirugaszkodott a magyarságnak és kereszténységnek: ez derék, becsületes eljárás volt. Tanuljatok tőle oh magyar ifjak. Ne mindig tiszteld atyádat, mint tanítáth. főmeser-testvérünk. Le a hazafisággal és a keresztrel s kerüljétek az uri társaságot. Vanak, a kiknek legelőbbkelő társaság a főpinczér én kasszirő és lefelé. Minek vágnyi fölfelé, mikor lent is posványosodhatunk?

Idáig sikerült fejleszteni Somló ur barát-

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Az özvegy.

Irta: Alphonse Daudet.

Mesébe való a Sora grófné története. Mert csak mesében szeretnek úgy, ahogy ez a szép olasz asszony szeretett. Ne nevéssenek ki, drága hölgyeim, de ebben a mesében csak az az igazság, hogy a contessa nem az opera hőstenorját, nem a novellák délczeg dragonyosát, sőt nem is a nagyvilági asszonyok valamely monoklis bálványát szerette, hanem az urát, képzeljék hölgyeim, az urát! . . .

Pedig a boldog férj akkor már nem is élt. Amikor a grófot ólmos pecséttel lezárták a koporsóba, a szép asszony is belétemetkezett üres nagy termeibe és nem bocsátott többé magához senkit. Hosszu haját tövig lenyíratta és gyászos feketébe öltözött. Valóságos zárdává lett a diszes palota. Es az a sápadt, nagyszemű asszony úgy nézett ki benne, mint az örök fogadalomra készült apáczá . . . Az ura arcképe

előtt töltötte napjait. Ebédhez kettőnek terítetek és contessa Sora most is olyan gondosan elrendezte azt a másik terítéket, mintha csak arra várna, hogy Andre belépjen. Az előszobában mindent úgy hagytak, ahogy régente volt. A gróf kalapja, botja, felöltője a fogason volt. A dolgozószobáján se változtattak. A butorok a régi rendben, az íróasztal fiókjai nyitva maradtak. A bus asszony csendesen járt, a ruhája se suhogott, hiszen a juponja is gyászszövetből volt.

Igy tartott ez két évig. A meghívókat visszautasította s a régi társaságból nem érintkezett mással, csak Anselin bárónővel, aki néha-néha eljárt hozzá. Hogy miért éppen vele, kérdik Önök csodálkozva. Igaz, hogy a bárónő egyáltalán nem tartozik a szentéletű teremtések közé és többet gondol a kaczer flirtelésre, mint a gyászos özvegy megvigasztalására. De én Istenem, az ember sohse tudja, hogy miért rokonszenvez valakivel. Anselin bárónőnek tetszett a tudat, hogy egyedül ő előtte nyíltak meg a grófi palota kapui, mindenki más előtt zárva maradtak az ajtók

s elsősorban a contessa szíve. A grófné viszont ismeretségük első percétől fogva nagyon megszerette az ájtatos tekintetű bárónőt, aki annyira ment álszenteskedésében, hogy egyházi dalokat énekelt gyászoló barátjánéval és arra is kész volt, hogy végighallgassa a gróf arcképe előtt a megboldogultnak szóló keserves tirádákat.

Mondom, így volt ez két esztendeig. A fájdalmas emlékezés megmaradt az özvegy szívében, de leányirott selyemhaja újra megnőtt, sápadt orczába visszatért az élet és a szeme sem volt többé homályos a könnyektől.

De ez korántsem jelentette a feledést, a miről senki sem volt jobban meggyőződve, mint Anselin bárónő unokaöccsre, aki halálosan szerelmes volt az özvegybe és a kezére áhított. Persze sikertelenül. A bájos Nièce nagyon jól tudta, hogy a grófnő szívét most szerelmi ömlengésekkel nem lehet megközeleltetni, sőt minden el van rontva, ha csak sejtene is, hogy valaki az ő drága ura örökébe akar lépni.

Nagymennyiségben megérkeztek szőlő szállító kosarak

5 és 10 kilós űrtartalommal.

Az iskola idény beálltával különböző alaku kötőkosarak, iskolatáskák, melyek legolcsóbb árakban lesznek árusítva. Továbbá nagy választék gyermekkoscsikban, utazó kosarakban stb.

Számos megrendelést kérve kiváló tisztelettel

OPPENHEIM F. VILMOS kosáráru kereskedése

401.

Nagyvárad, Fő-utca, Barts-ház.

tainak az ő evolúcióját, mikor őt dicserték.

Ez azonban nem bárgyu beszéd, hanem bölcsesség, a melyért előfizetési díjat fizetnek.

Mikor a tanári kar nyíltan, férfiasan sikra szállt Somló elvei ellen: akkor a tanári szoba középkori kinzókamra, Somló agya vértanu s a liberalizmus gyászoló közönség. Somló összefordított kicsi compilatiója magyar tudományos remekmű s kölcsönként kis füstös mécsese a zseniális tudomány villamos reflektora, melynek fényét nem tudja a tanári kar tudományosan leczáfalni, csak »denunciálni.«

Ez is az evolúcióhoz tartozik, mikor Somló ur barátai őt védelmezik. És ez nem célzatos félrevezetés, hanem »a közvélemény óhajának megnyilatkozása a felvilágosodottság tanai érdekében.«

Aztán akad egy erősen gondolkodó ember, aki egy kissé kollokviumot tart a fiatal Spencerkedővel s valóság- és magyariszonyára atyai jószággal mondja rá:

— Egy kis stréberi fogzás az egész. Majd elmúlik a láz, csak kevésbé legyenek zöldek a levelek.

És erre egyszerre egy egész táborból hangzik fel a sírás — hejt, de sokan vannak még a fogzási korban, akik fogzási viszketegüket azzal enyhítik, hogy tudás nélkül tudományon akarnak rágcálni!

Ez is evolúció, még pedig igen alapos evolúció a semmiből elevenek és holtak bírájává. Ha hivatkoznak a felsőbb fórumra: le a denuncziálók! Ha tudományos kritikával, velőig ható élességgel mutatják ki az ifjonti tévedés színét: le a klerikalizmussal! Mindenképpen le velők a haladás nevében — és ez nem a legsutább zsarnokoskodás, hanem liberalizmus.

Oh, te sokat emlegetett liberalizmus, beh tág köpenyeg lehetsz, hogy ennyi portékát lehet alattad elrejtteni csempészett áruknak!

Tegnap ketten is nekiberzenkednek dr. Persz Adolf zseniális beszédjének. Az egyik, a Nagyvárad Napló naivul komikus cikke alább kapja meg a méltó választ onnan, a hová hivatlannal beszólamlott: a jogászfijuság köréből, apró, tréfás betűkkel szedve. Ezzel többet nem is érdemes foglalkozni. Komolyabb hely-

ről, a Nagyvárad hasábjairól Libertas álnév alatt próbál valaki komolyabban foglalkozni Persz beszédjével.

Rákóczi-korabeli maradvány nálunk a »libertas« szó; rézpénzt jelentett s Libertas ur bizonyon tudja, hogy magyarul »kongónak« hívták. Kong biz' az ő érv lése is. Szabad mindenkinek a magas meggyőződés hirdetni — csak ez a meggyőződés járjon vén gyerekek liberális járszalagján. Tisztelni kell a más gondolkodását — kivéve, ha nem úgy gondolkozik, mint Somló vagy Kongó urak. Nem épületes látvány, ha egyik tapasztalt, bölcs tanár kimutatja egy másik ifju kolléga bohó tévedését — de szivtr-pesztyőn gyönyörű, mikor ugyanez a megleckéztetett fiatal keresztül-gázol idő, haz-fias és tapasztalt kortársai tudásán? Micsoda kiváltságos fajbéli lény ő, hogy neki minden szabad, de hozzá sem társadalmi fellépéssel, sem tudományos kritikával közeledni nem szabad?

Ha ez igazság, akkor valami Kongó-állambeli szerecsen törzsfőnök igazsága.

Azt is meséli Lib. ur, hogy a közönség is, a jogászság is óhajtja a Somló felvilágosodás eszméit. Bocsanat — ezt a felvilágosodást csak éppen a közönség, meg a jogászság nem kívánja. A közönség véleménye megnyilatkozik mindenhol, az ifjuság körében pedig számos alatrassal jelentették ki ragaszkodásukat dr. Persz Adolf tanai iránt. Az is lehet, hogy egyesek rázzák dr. Persz alatt a tanszék; ajánlatos lesz azonban a rázogatóknak e kised szórakozással felhagyni, mert uti figura docet, mikor felkelt dr. Persz s a tanszékevel koppintott ide-oda: mindenünnen nagyhangú kongás volt rá a válasz.

Válasz Zarathustrának.

Föltámadt Zarathustra s eljött, hogy hasznos tanácsaival ellásson minket, jogászokat. Eljött úgy a mint a sirból kilépett: beesett arczczal, roskatag léptekkel s a mint közénk jött, érezni véltük rajta az évezredes kripta dohos szagát, mely hasonlít a börtönszaghoz.

Bizony a borotvált képű alakból nem néztük volna ki a bölcsét, azért ügyet sem vetettünk rá, de hát ő hozzánk tolokodott kéretlen tanácsaival, hogy kioktasson minket az élet számára.

Szegény kis grófné.

Másnap e szavakkal lépett be hozzá Anselin báróné.

— Kedvesem . . . nem is tudom, hogy kezdjem a dolgot . . . Egy levél . . .

— Nos, kedves barátom, micsoda levélről van szó?

— Bocsáss meg édes, bocsáss meg! . . .

— De hát mit bocsáss meg, az Isten szerelmére?

— A kíváncsiságomat . . . Az este egyedül voltam a férjed dolgozószobájában. A leveledobozból egy zöldecs, parfümös irás kukucskált ki . . .

— Es te megnézted ugy-e? — szolt közbe az özvegy mosolyogva.

— Hsz ez pompásan megy — gondolta magában a báróné — nem is haragszik.

Es átnyújtotta a levelet.

— Visszaadom.

A grófné küzdött magával egy darabig, hogy megnézzé e, aztán . . . győzött a női kíváncsiság.

A báróné lélegzetét visszafojtva leste a hatást.

Lassan változott el a szép asszony arcza. Először csak a meglepetés latszott vonásairól, majd a megdöbbenés és a harag, végül a sértett büszkeség, a lealázott szent büszkesége. Fölgrott. Érezte minden egyes idegét és dűhe észrevehetően változott át gyűlöletté.

Kritizálta tanárainkat — és joggal, mert ő is megpróbálkozott a jogászsággal, de látta, hogy az neki nagyon magas dolog, hát abbahagyta. Előadásra nem járt s a tanároknak nem adott alkalmat, hogy feleletei fölött kritikát mondhattak volna, mi sem természetesebb tehát, mint hogy most ő mond bírálatot a tanárok felett. Mert Zarathustra bölcs, igazi bölcs, a ki nem ostoba könyvekből meríti a bölcseséget, hanem a kávéházak füstös levegőjéből, meg a pokol-utcái szerkesztőség sötétségéből.

Nem csodáljuk, hogy a léha élvezeteket ajánlja nekünk, oly bő tapasztalatokkal, mint az övéi, joggal léphetne föl mesterünknek. Hogy ő nem tiszteli a reverendát, azon sem ütközünk meg, tudjuk, hogy megpróbálta megköpödni, de rajta vesztett. De mily furcsa fogalmak vannak a jó Zarathustrának az uri családok zsurjairól! Hogy ott protekciót árulnak a szigorlatokhoz! Jó Zarathustra, ön épp oly távol áll az uri családok zsurjaitól, mint a szigorlatokról. Hogyan veszi magának a merészséget olyanról írni, a mit soha sem látott?

De Zarathustra nemcsak merész, hanem hű is. Tetszeleg magának azzal, hogy bennünket nyilvánosan per te szólít. Kedves Z., mi nagy elismeréssel viseltetünk az ön bölcsessége iránt, de csak azzal iszunk brudert, a kivel akarunk. Ugy-e bár ehhez jogunk van; s jogunk van kissé változatosnak lenni?

Menjen t. Zarathustra haza, a Pokol-utczára. Az ön ideje még nem érkezett el. Látja, ön bölcsnek, vagy legalább is okosnak tartja magát s jogászokat akar tanítani Feledi, hogy a jogászok már éret segít tettek s nem hallgatnak meg mindenféle bolondgombát.

Menjen a Pokol-utczába s érje be azzal a kitüntetéssel, hogy szóba álltunk önnel, most év elején még ráértünk az ön csekély személyével is foglalkozni. Ebben a kitüntetésben nem lesz alkalmam mindig részesülni. Mi semmit sem adunk önre, ne törődjék hát ön sem velünk. Mi ismerjük és elvégezzük a magunk dolgát, végezze ön is a magáét s szerkeszse, ha jobbat nem tud, a Nagyvárad Naplót.

A v á l s á g.

Daczára a szélcsendnek, daczára annak, hogy tulajdonképpen semmi sem történik, a válságnak mégis igen változatos képe van. Ami ma biztos, az holnap semmis; ami tegnap lehetetlen volt, az ma valószínű. Így volt ez hetek óta és így van ma is. A tegnapi helyzet körülbelül a következő volt:

1. Széll tárgyal az osztrák miniszterrel-

Megsálták. Az az ember, akiért örök szenvedésre ítélte magát. Tán éppen akkor volt annál a másiknál, amikor ő epedve várta őt barátságos kis budouárjában! . . .

Tört, zuzott felindulásában. A beczézt arczképeket elépette, a leveleket széthányta. Nem is volt kíváncsi a többi írásra. Eszevesztettségében nem gondolt többé másra, mint a bosszúra.

Anselin báróné kéznél volt. Adta a jóakaratot. És mintha csak jeladásra történt volna, megjelent a szintéren az unokaöccs . . .

. . . A bosszu vitte hát a kesergő özvegyet a kuzin karjaiba. Ellenkezés nélkül lett annak az embernek a felesége, a ki idegen volt reá nézve. Nem gondolt már meg semmit.

A szerelem fanatikusa volt: Vagyis inkább a martirja.

Már egy éve voltak házások. Mint egy márványszobor, olyan volt a szép asszony. Hideg és néma. Ha a férje meg akarta csókolni, minden izgalom nélkül engedte.

Boszujának élt. Egy este látogatóban volt náluk a jó rokon, a báróné.

A tűzly mellett beszélgettek. Félix nem volt odahaza. A báróné többször megkezdett

Csak csellel segíthetett.

Az ellen nem volt kifogása Sora grófné-nak, hogy a báróné egy napon bevezette hozzá az unokaöccsét. Hideg, konvencionális volt a bemutatkozás. A grófné előzékenyen fogadta ugyan e vendéget, de tartózkodással, elutasító udvariassággal. Anselin báróné csak mosolygott. Készen volt már a tervével és végre is hajtotta azt szemtellenül, de nyugodtan, hidegvérűen. Semmibe sem vette azt, hogy éppen olyan bűn, amire készül, akárcsak a legközönségesebb tolvajé.

Hát igen, lopott. A palotában szabadon járhatott, senkisért ügyelt rá. Bejuthatott a megboldogult dolgozószobájába is, ahol még azonmód voltak a kulcsok a záraon, ahogy a gróf utoljára hagyta. Könnyű volt ott a gróf életének holmi diszkrét emlékét föltalálni. A leveles-doboz künn nevert, a grófné sohse nyult hozzá. Szentségtörésnek tartotta volna kifürkészni a halott titkait.

A báróné azonban nem riadt vissza semmitől. Kerített a dobozból egy zöldecsinű levelet, egy apró, szarkalábos betűkkel telerótt szerelmes írást, amelyen nem volt dátum. Az aláírás pedig csak ez: Philoméne. Igen, igen, ez jó lesz.

Selyemruhájába rejtette. Meg se dobbant a szíve, amikor meg-tette . . .

nökkel, hogy puhítsa a magyar nemzeti jogok iránt.

2. Széll készül a miniszterelnökségre.

3. Széll gróf Andrássy Gyulának az útját egyengeti.

4. Pártkonferencia, már mint kormány-párti konferencia nem lesz.

Ez volt tegnap, ma pedig azt írják és beszélnek:

1. Széll csak baráti látogatást tett Körbernél. Politikáról — noha két aktív osztrák és két volt magyar miniszter találkozott — szó sem volt.

2. Széll nem akar miniszterelnök lenni; ő csak Deák Ferencz szerepére vágyik, ő megcsinálja a békét, de hivatalt nem vállal.

3. Széll hiába egyengeti gróf Andrássy Gyula útját; a gróf maga nem vállalja a miniszterelnökséget.

4. Jövő héten pártkonferencia lesz, *Kubinyi* Géza és összes társai, kik eddig elleneztek, most írásban fogják követelni. *Bolgár* Ferencz és nemzeti társai, kik eddig követelték, most ellenzik a konferenciát.

Ime a tegnap; ime a ma! Kiokosodni ezekből a minduntalan változó ellentétes hírekből nem lehet. Mi azt hisszük, hogy ma nincs ember a világon, aki igazán meg tudná mondani mi lesz.

Az ellentétes hírek zagyva tömkelegében csak az biztos, hogy gróf *Khuen-Héderváry* ideiglenes miniszterelnök tegnap délután *Bécsbe utazott*. Előre hirdetteti, hogy igyekezni fog a királyt megnyerni, hogy jöjjön Budapestre.

Bécsi jelentések szerint a király erős szándéka mostani lejtője után a válság személyi részét rövidesen okvetlen dűlőre vinni. Hogy kiknek tanácsát fogja a király most kérni, az teljesen bizonytalan. Rebesgetik, hogy Apponyi és Wekerle most szóhoz jutnak. Gróf Apponyi hétfőn — valószínűleg ezen a napon itt lesz a király is — Budapestre jön és Wekerle is Dánoson van még, a honnan minden pillanatban bejöhethet.

A függetlenségi párton egyelőre marad minden úgy, ahogy van. A vezető politikusok közül egyedül Polonyi van Budapesten.

egy rejtélyes témát, de megint félbeszakította. Végre is erőt vett magán.

— Boldog vagy? — kérdezte barátjánál.

— Boldog — felelte a fiatal asszony egykedvűen.

— Nos, akkor elárulok neked valamit.

Es kacagva húzódtott közelebb.

— Látod édes, ezt nekem köszönheted. Ha én közbe nem lépek és csellel nem vettelek volna rá, még mindig a gyászos özvegység unalmas napjait élnéd.

— Miféle esetről beszélsz?

— Arról a levélről.

— Hát mi van azzal a levéllel?

— Hahaha! ... Az a levél ... Hahaha! ... Nem abból az időből való, mikor már a férjed volt ...

— Nem?

— Bizony nem ... Legénykorából ... hahaha! ...

Sora ingerülten ugrott fel Ujra keresztül ment azon a krízisen, amely a cselvetés alkalmával elfogta.

Amikor Félix belépett, Sora a szalon sarkában ült és sirt. A férje odament hozzá, Sora ridegen kiáltotta:

— Ne merjen többé hozzám nyulni, én újra az övé vagyok.

A jogászfifjúság köréből.

Orvendünk rajta, hogy a helybeli kir. kath. jogakadémia hallgatósága nemcsak a keddi megnyitón tüntetett derék tanárai mellett, hanem tollat is fog védelmükre. Készségesen adunk helyet e körükből beküldött önértékelés, férfias cikkeknek:

Igen nagy sajnálatomra kénytelen vagyok a Nagyvárad Napió vezető cikkével foglalkozni, de megteszem ezt, bár komolyabb emberek azt a tanácsot adták, hogy az oly dolgokkal szemben, mint a milyenek abban foglaltak, a leghelyesebb fegyver a mevető halgatás, — és pedig teszem ezt azért, nehogy a társadalom félre vezetve, azt higgye, hogy a magyar ifjúság szimpatiaival viseltetik a kozmopolitikus eszmék iránt, melyeknek áramlatai s nagyhangú üres frázisai itt-ott elvétve követőkre találtak.

Teljesen a magam nevében beszélek, de bátran hivatkozom az ezer és ezer magyar ifjura, ki hasonlóan érez mint én s ezen hazafias magyar ifjúság nevében a leghatározottabban visszautasítom a cikkeknek ellene irányított tendenciáját. — Hal' Istennek sem én, sem társaim nem szorultunk a N. N. utasításaira, mert lőháton bejött őseinktől átöröklött tradícióink s életünk minden egyes mozzanata azt az eszmét oltotta belénk, — mely hitvallásunkká lett, — hogy azokat az ideálokat, melyek hazánkat ezer éven át fentartották, a bálványozásig tiszteljük, s a legtávolabbról se engedjük magunkhoz ferközni azon elvet, hogy »ubi bene, ibi patria.«

Minden biztatás nélkül is hiszem és hiszi velem a hazafias magyar ifjúság, hogy a jövő a miénk; s mi me azt sem vesszük rossz néven, ha sokan, kik jól érzik magukat a sötét rejtett odok mélyén, látván a derengő hajnalt, megriadva eget s földet kiáltanak azokra, kik nem holmi hitelt veszített bölcselkedésbe, hanem abba az erős meggyőződésükbe vetik jövőjüküket, boldogságukat s hazájuk nagyságát, amely arra tanítja meg őket, hogy a hazafiatalan és Istentagadó ember nyomorultabb a legalsóbb állatnál. A cikkíró szatirizálásával pellengére állítja a legszentebb jel-szavakat,* melyek megtagadása a hazáárulás határára áll; — az általa fennen hirdetett felvilágosultság fénye mellett, — mely őt elvakította, — büszkén veri a kozmopolitizmus nagy dobját; de mi olyan fiúk vagyunk, hogy inkább járunk keresztény családok zsúrjaira, sőt, ha pénzünk van, egy-két liter bort is szivesebben megiszunk, mintsem hogy ezalatt kozmopolitikus Spencer tanokkal töltsük be a felvilágosodás iránt érzékel nem bíró makacs konzervatív agyunkat.

A mi a nemességre tett gonyolódó megjegyzéseit illeti, arra azt felelem, hogy igenis büszke vagyunk arra a kutyabőrre, mely elődeimnek a haza iránt tett szolgálatait jutalmazta.

Duzzad az önértetem ha rá gondolkok, hogy »extra Hungariam non est vita«, s hódoló tisztelettel engedelmeskedem ama — minden magyar embert ötelező erkölcsi parancsnak »*Adjon vagy verjen sors keze, itt éljed s halnod kell!*«

Es ha a kozmopoliták hite szerint a ki jó hazafi, az ostoba, a kozmopolita pedig az egyedül okos ember, — akkor a cikkíró közleményének utolsó mondatához teljes mértékben hozzájárulok, — igen, puasztuljon el a hazafiatalan kozmopolita elem a nemzet testéből s ne várja meg azt, hogy a most még ébredő, de egykor teljes erejében felébredt hazafias — szerinte ostoba klerikális — társadalom türelmét elveszítve nyakát kitekerje.

Péterffy Elemér.

* »Éljen a haza!« »Vagy magyarok legyünk, vagy nem.«

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr. Más időben 50 kr.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Szept. 27. Katholikus legényegylet szüreti mulatsága a Fekete Sasban.

* **Személyi hír.** *Kirchner* Béla, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumba szolgálatára beosztott cz. főigazgató a tegnap esti gyorsvonattal Nagyváradra érkezett, hogy a helybeli felső kereskedelmi iskola ma tartandó póló, javító s magán szóbeli érettségi vizsgálatán a kultuszminiszter képviselőjében elnököljön.

* **Felvételi vizsgálat a hadapródiskolában.** Két nap óta megélnékültek a helybeli hadapródiskola folyosói és termei. Még nem kezdtek ugyan el az iskolai évet, erre csak a jövő héten kerül a sor, hanem most tartják a felvételi vizsgálatokat. A mi hadapródiskolánknak igen jó híre van az egész országban, amire rá is szolgált. Ennek tulajdonítható, hogy nem kevesebb, mint harmadfélszáz diák folyamodott felvételért a várad hadapródiskolához. Ezek közül a miniszter mintegy 150-et jelölt ki, de még ezeket is megrostálják alaposan. Az iskola derék tanári kara, élén érdemes parancsnokukkal *Mayor* Miklós alezredessel kora reggeltől késő estig fárad a felvételi vizsgálatokon és bizony jól megnézik, hogy kit vegyenek fel a magyar honvédség legújabb hadapródjai közé. Két nap alatt 74-et vizsgáltak meg és csak a kisebbik fele maradt bent az intézetben. Így legalább joggal remélhetik, hogy méltó tagjai lesznek egykor a magyar hadseregnek. A felvételi vizsgálatok még több napon át tartanak, valószínűleg csak a jövő héten érnek véget.

* **Utcák befásítása.** A város közegészségére nagyon fontos, hogy az utcák fásítva legyenek. Nagyvárad e tekintetben nagyon elmaradt; ahol van némi fásítás, azt is a szunyadvó szepitési egyletnek lehet köszönni. A város mérnöki hivatala most, ugylátszik, ebben az irányban is a haladás terére lép. Tegnap megkereste a tanácsot, hogy a Rhédey-kert felügyelő bizottságával fásítsa be Kálvária-, Csengery-, Kórház-, Temető- és Széles-utcákat. A fákat a járdán kívül 60 cm.-re akarják ültetni.

* **Házasság.** Ifj. *Szmercsányi* György, kereskedelemügyi miniszteri segédfogalmazó szeptember 23-án Tahitótfaluban oltárhoz vezeti *Unger* Adelin kisasszonyt.

* **Vonatok a fürdőkhöz.** Ide s tova vége a fürdő szezonnak, két hét múlva néptelemeké lesznek a fürdők. A nagyvárad gőzmozdonyu közuti vasat már megszüntette a fürdőkhöz közlekedést, az államvasutak igazgatósága azonban, mint most hirdetményben tudatja, szeptember 30-ig az olaszii vasutalmásról a fürdőkhöz okt. 1-ig fentartja a fürdővonatok közlekedését.

* **Biharvármegye közgyűlése.** Biharvármegyének közgyűlését tegnap folytatták. A tisztviselőkn kívül 2-3 megyebizottsági tag volt jelen. Az összes ügyeket, mintegy 200-at észrevétel nélkül vették tudomásul, illetve fogadták el. Volt ezek között egy csapat különféle községi szabályrendelet és száznál több községi számadás. Be is fejezték a tárgysorozatot s három hónapig ismét nyugalom lesz a vármegyeház nagytermében.

* **Meggyilkolt postásleány.** Kulcs szlavóniai községből írják: Stankovics Zelena kubini postamesternek szolálatába állott Dvorák Mária postásleány, aki a reggel s esti vonatokhoz szokta kivinni a postaküldeményeket. Tegnapelőtt este a 8 órai vonatához a leány magával vitt három postaszákot, melyben levelek,

pénztalványok és pénztüdemények voltak. Este 9 óra felé a postára jött Cservenits Koszta vasuti szolga, akit a vasuti főnök küldött azzal, kérdezze meg, miért nem jöttek ki a postát átvenni. A postamesternek erre nagyon megrémült, mert a leánnyal kiküldte a postahivatal feleslegét 14.000 koronát is. Azonnal értesítették az esetről a csendőrséget s megindították a kutatást a leány után, de bár egész éjjel majdnem az egész községtalpon volt, csak reggel felé találták meg a vasút közelében a nádas között a leány holttestét. Megtalálták az összes postaküldeményeket is, de a készpénz hiányzott. A csendőrség eddig négy embert vett gyanuba, de ezek tagadnak.

* **A város mint konkurrens.** Nagyvárád egyik távol fekvő részén: a Gilányi-sor végén nagyobb szabású gőzmosdát szándékoznak létesíteni s a gázt akarják a telepre bevezetni világítási és erőművi célokra. A városi tanácsnál azonban felmerült az eszme, hogy a gázgyárral, mint konkurrens vállalattal szemben nem tagadható-e meg a gázvezeték lefektetése a leendő telepig. A tanács egyelőre kiadta a kérdést véleményezés végett a jogügyi bizottságnak.

* **Köztisztaság a Lukács György-utcán.** Alig néhány utcája van Nagyvárádnak csatornázva, azok közül is kegyelemből a Közkórház levezető csatornájával s a mi más városokban a közegészségügy és köztisztaság nélkülözhetetlen szerve, minálunk azt is az utca fertőzésére használják. Lukács György-utcán a csatorna tisztítását úgy eszközölik, hogy a csatorna szennylevét az utcára szórva s a csatornát több helyen megnyitva úgy a talajt, mint a levegőt veszélyesen fertőzik. Felhívjuk a rendőrség figyelmét e tarthatatlan állapotra a köztisztaság érdekében.

* **Elhunyt városi tisztviselő.** Nemes János városi alszámvéveő tegnap elhunyt. Evek hosszú sora óta súlyos betegség sorvasztotta a derék tisztviselőt. Tíz évnél tovább szolgálta a várost buzgó odaadással; azonkívül az iparos tanonciskolában működött szép eredménnyel. A városházára kitűzték a gyászlobogót. Az ipariskola tanári kara, továbbá Nagyvárád város alszámvéveő hivatalának tisztikara diszes koszorút helyeztek a ravatalra. Temetése ma. pénteken lesz a lakatos-utcai gyászháztól, Béke poraira!

* **A kínzó nagybácsi.** Albertfalván tegnap este a csendőrök tartóztatták Gorosz Mihály adonyi születésű 54 éves kőfaragót, akiről az a gyanu merült fel, hogy nemrég elhunyt nővérének két gyermekét, a 6 éves Antalt és 7 éves Istvánt kinozza és mindenféle kigondolható módon gyötri. Gorosz ellen egy szomszédja tett főjelentést. A feljelentő állítása szerint Gorosz, a ki Budapesten dolgozik egy keramitgyáronál, minden reggel az ágyhoz köti a két gyermeket, a kik reggel öt órától fogva esti nyolc óráig, amíg Gorosz haza jön, nem kapnak semmi ételt és italt. Ha a gyermekek panaszkodni mertek, akkor gonosz nagybátyjuk egy vaspálczával véresre verte őket. Ha részegen jött haza, a mi minden héten kétszer megtörtént, szintén elverte a gyermekeket és le sem odozta őket éjjelre sem. A szomszédok figyelmeztették, hogy ne bánjon rosszul a gyerekekkel, mert elcsukják e miatt, de a figyelmeztetés is hiábavaló volt. A durva ember kifakadt ellenük:

— Senkinek semmi közze hozzá. Azt tesztem velük, amit megérdemelnek!

Tegnapelőtt este óriási láрма keltette fel a szomszédok figyelmét. A megint részegen hazajött kőfaragó a két összekötözött gyermeket, akik egész nap az éhségtől sirtak és a szomszédokat kérték, hogy ne hagyják őket éhen halni, kihozta az udvarra és a kutba akarta őket lökni. A gyermekek visítására a szomszédok ottan termettek és megakadályozták a vadállatot szándékában. A csendőrök a pestvidéki törvényszék börtönébe szállították tegnap reggel Goroszt és a két gyermeket orvossal megvizsgáltatták. A gyermekek hátán

és mellén alig van ép rész. Egy vérral aláfutott folt volt az egész testük. Goroszt majdnem meglincselték, amikor a csendőrök elvitték.

* **Víz az egész városnak.** A nagyváradi vízvezeték teljes kibővítése az egész városra, végre-valahára közeledik a megoldáshoz. A belügyminiszter a város törvényhatóságának azon határozatát, hogy a kibővítés költségeire 150.000 korona kölcsönt vegyen fel a város, jóváhagyta. A mérnöki-hivatal utasítva lett az árlejtési feltételek kidolgozására. A polgármester most tárgyal a kölcsön felvétele tárgyában s mielőbb kiírják az árlejtést a munkálatokra, hogy lehetőleg még ez évben elkészüljenek az óriási munkálatok.

* **Elmebeteg — nőcsábító.** Erdekes tárgyalás volt a berlini büntető törvényszék előtt. Penn Otto betűszedő, többszörösen büntetett ember, család- és beöréssel volt vádolva. A vádlottnak kellemes modorával és ravasz beszélő tehetségével mindannyiszor sikerült a kiszemelt nőknek bizalmát és szerelmét megvenni. Mi dannyiszor legalább három menyasszonya volt, akik mindegyike esküdtött volna reá és igen jó párthi reményében ringatta magát; mert a csábító kitünően értette magát oly színben feltüntetni, hogy vagyonos és jövedelemmel bíró férfinak tartásák. A házassági szédőlköz megszokott módján nemcsak készpénzt sikerült neki kicsikarai elámitott szerelmes áldozataitól, hanem távollétükben még a szekrényeket is kinyitotta álkulccsal és értékes prédával állott odébb. A legérdekesebb az, hogy mindazokra a furfangos, logikus gondolkodást igénylő csalásokra — elmebeteg ember volt képes, mert a vizsgálati fogásban oly különösen viselkedett — három ízben felakasztani is akarta magát — hogy a Charité megfigyelő-osztályára kellett áttenni. Köppen tanár, aki megfigyelte, azt adta ki véleményében, hogy a vádlott kihallgatásra alkalmatlan, elmebeteg, közveszélyes.

* **Életveszélyes a közlekedés.** A villamos szerelők a nagyváradi utcai lámpák kábelvezetékeit és az oldalvezetékeket a legnagyobb gondatlansággal végzik, amennyiben arról nem gondoskodnak, hogy a felszedett kövezet és a nyitva hagyott árok ne gátolja a szabad közlekedést. A Széchenyi-téri kioszk mellett éjjelre teljesen nyitva hagyott ároknál egy előkelő urinő sértette meg a lábát, Kossuth-utcán pedig az út közepén hagyott kockakövek okozott egy polgárnak súlyosabb sérülést. Az ilyenre másutt gondolja van a rendőrségnek.

* **Rendőri hírek. Meglopott laczkonyhás.** Hóba Sándor laczkonyhas panaszt emelt, hogy a Nagyvásártér-n levő sátrában tegnap délután körülbelül 30 koronát tartalmazó pénzes tárcáját nadrágzsebéből valaki kilopta. Nyomozás folyamatban. — **Betörés a Széchenyi-téren.** Amant Bela ügyvéd (lakik Korona-utca 1. szám alatt), tegnap reggel amint irodahelyiségébe lépett, észrevette, hogy az egyik ablakot valaki betörte és ugyanakkor tapasztalta, hogy Wertheim pénzszekrényében is gazdálkodott valaki, aki az álkulccsal felnyitott szekrényből 280 koronát emelt el. Az ügyvéd panasza és gyanúja alapján egyik alkalmazotját le is tartóztatta a rendőrség s a vizsgálat ez ügyben folyik.

* **Villámcsapás a templomba.** A vasmezei Csehi községben nagy szerencsétlenséget okozott a villámcsapás. Tegnapelőtt délután vihar volt. Bodi Mihály harangozó a fiával együtt felment a toronyba harangozni. Alig értek fel, becsapott a villám. A két embert oly erősen érte, hogy eszméletüket veszítették. A villám felgyújtotta a torony belső faalkatrészeit, onnan lefutott a templomba, ahol szintén gyújtott. Néhány percz múlva az egész templom a toronnyal együtt lángban állott. A harangok az elégett gerendákról leszakadtak és iszonyu erővel zuhantak le a földre, áttörve az alsó gerendázatot is, ami már szintén láng-

ban állott. Amikor a félig megolvadt harangokat kihordták, megtalálták mellettük Bodó Mihály harangozónak és András fiának összeégett holttestét is. A torony teljesen elpusztult, a templomnak azonban csak a belső része égett el, mert a tetőzetet a nagy zápor eloltotta.

* **Megostromolt takarékpénztár.** Néhány nappal ezelőtt történt, hogy Bukarest egyik forgalmasabb helyén levő népbankban, amelyet 4 évvel ezelőtt alakítottak, sikkasztás történt. A bank egy hivatalnok, Lato Sergius nagyobb összeget sikkasztott és megszökött. A dolog kiderült és a bank egy konkurrensének gondja volt arra, hogy a hir nagyobbított formában terjesztessék, hogy a banknál napirenden vannak a sikkasztások, hogy a részvényesek és betevők pénze bizonytalan ottan, hogy nemsokára egy fej sem fog ottan maradni stb. Ennek az lett a következménye, hogy tegnap délelőtt csaknem ötezer betevő jelent meg a bank épülete előtt és követelte, hogy azonnal adják ki a betett összegeket. Persze ötezer ember kívánságának eleget tenni nem lehetett egyszerre, miért a tömeg, a mely pénztét féltette, óriási dühbe tört ki. Behatoltak a bank pénztárába, ahonnan a tisztviselők az ablakon ugráltak ki rémületükben. Csak egy ember maradt ottan. Egy Torescu Román nevű 29 éves pénztáros. Ez a tömeg elé állva kiáltotta:

— Csak a testemen át juthatok a pénztárhoz!

A tömeg azonban hátulról folyton előre lökve, a földhöz verte a szerencsétlent, akit úgy összetapostak, hogy még délben meghalt. A rendőrség 40 embert tartóztatott le.

* **Az égeri rablógyilkos cigányok.** Tavaly Egerben borzalmas kegyetlenséggel meggyilkoltak egy kocsmáros a cselédjével együtt, aztán kirabolták a házát. A vizsgálat sokáig nem vezetett nyomra, míg végre egy szombathelyi cigányasszony a fogságban kifecsegte, hogy férje volt az égeri gyilkosság egyik tettese. Így sikerült a rablógyilkos bandának két tagját kézrekeríteni, a többiek azonban kerekelt oldottak. Az égeri törvényszék fogházában az egyik gyilkos, egy Kolompár nevű cigány, aki állhatatosan tagadott, ma töredelmes vallomást tett.

* **Katonák kivégzése.** Oranban három katonát végeztek ki a minap. A delikvensnek nevei: Ball, Bapp, Altman volt. A kivégzést egy szemtanú katonatiszt a France Militaire-ben leírja s ez a leírás bizonyítja, milyen kegyetlenséggel bántak az idegen légiók tagjaival. Mikor az idegen légiók Mexikóban voltak, minden perczen ismétlődtek a katonaszökések, úgy hogy elrettentésből minden nap agyonlőtték egy-egy katonát. Egy napon három katonát vezettek a parancsnok elé, akiket szökés gyanúja terhelt. A parancsnok elrendelte, hogy a szerencsétleneket agyonlőjék. Mikor a delikvenseket az oszlopokhoz kötötték, a parancsnok még egyszer a szemükre lobbantotta vétségüket és így végezte szavait:

— Ha van még valami mondanivalótok, siessetek.

A legfiatalabb erre így szól:

— Parancsnok ur! En nem akartam dezertálni, de van még egy kérésem. Az ing, mely rajtam van, nem az enyém, hanem egyik társamé. Nem szeretném, ha kár esnék benne. Kérem hát, oldják föl kezemen a köteléket, hogy levethessem az inget.

A parancsnok csodálkozott ezen a hidegvérűségen, de azért nem kegyelmezett, hanem agyonlővette a katonákat. Még borzalmasabb volt egy másik kivégzés, mely Algirban történt. Az elítélt maga vezényelt tüzet és mikor a golyók testébe furódtak, elesett, de még élt és rákiáltott a katonákra:

— Ügyetlenek! Egy embert agyonlőni sem tudtok?

A katonák újra megtöltötték a fegyverüket és újra lőttek és újra eredménytelenül. Erre a parancsnok szárnységőde előugrott, kikapta a fegyvert az egyik katoná kezéből és egy lövésre szétzúzta a delikvens koponyáját.

x Jó tanács. Mindazoknak, kik jól és olcsón akarják vásárolni, figyelmébe ajánljuk, hogy szükségleteiket *Wallerstein Fülöp és Fiai* bémer-téri áruházában szerezzék be. Hol mindent a legelőnyösebben lehet vásárolni. 405.

x Felhívjuk t. olvasóink figyelmét **Oppenheim F. Vilmos** kosárru kereskedésének lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x Olvasóink figyelmébe ajánljuk *Reisz és Forjesz* butorkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetését. 296.

EGYESÜLETEK.

A Magántisztviselők Egyesületének rendk. közgyűlése.

A Magántisztviselők Egyesületének nagyváradi fióka a hó 20-án vasárnap délelőtt 10^{1/2} órakor új helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melynek egyedüli tárgya az előző tisztség betöltése lesz. A tagok hangulatából úgy vehető ki, hogy a választás egyhangú lesz, amennyiben mindenkinek bizalma *Fényes Manó* első alelnök, a Bihar megyei Takarékpénztár cégvezető-igazgatója s pénztárnoka felé fordul.

Itt említjük meg, hogy az egyesület legközelebb tartja új helyiségének felavató ünnepségét, amelyre a központból is több illusztris vendéget várnak.

TANUGY.

Értesítés a tanítói rajztanfolyamról.

Értesítem a tanítói rajztanfolyamra jelentkezett hölgyeket és urakat, hogy a tanfolyam f. hó 24-én csütörtökön d. e. 1/2, 11 órakor a közs. polgári iskola I. e. 19. teremben kezdetét veszi. Tekintettel a jelentkezők szép számára, már csak korlátozott számban fogadtatnak el jelentkezők. Egyben tudatom a több oldalról jött tudakozásokra válaszul, hogy a tanfolyam teljesen díjmentes. Szűts Izsó, ipariskolai igazgató, a tanfolyam vezetője.

Igazságszolgáltatás.

Ítélet a vámpanamában.

Ismét szenzációja van az évek óta buzgó vámpanamának. A hosszú, több napig tartó tárgyalás tegnap este véget ért.

Szenzációs az ítélet, mely bűnösnek mondta ki a vámkezelőket és súlyos büntetést mért rájuk. Ezzel még nem fog lekerülni a napirendről a vámpanama, mert felebbezés folytán még többször fogja foglalkoztatni a bíróságot és közvéleményt. Szomorú szenzációja a tegnapi napnak, hogy egy városi tisztviselőt egy évi börtönre ítélték.

*

A tárgyalások szenzációs befejezéséről részletes tudósításunk a következő:

Nagyszámu érdeklődő közönség gyűlt össze az esküdtészi tárgyaló teremben a kora délelőtti órákban. Izgatottan várták a szenzációs-nak ígérkező perbeszédet.

Fassie Pál elnök 10 órakor nyitotta meg a tárgyalást. Még néhány tegnapi maradt tanu kihallgatása után a perbeszédre került a sor.

A kihallgatott tanu vallomásai közül lényeges *Khutyl Lajos* rendőr vallomása, a ki állítja, hogy látta mikor a felügyelő a megsemmisítésre szánt elhasznált jegyekből eltett.

A bizonyítási eljárás befejezésével *Papp Sándor* zéri még *Balogh Döme* kihallgatását, de a törvényszék a kérést nem teljesítette.

A vádbeszéd.

Baróthy Pál kir. alügyész mondta el ezután tárgyilagosa a tüzetes tanulmányra valló vádbeszédjét. Csoportosítja mindazon érveket, melyek a vámkezelés körüli üzelmeket bizonyítják.

Kiemeli *Papp Sándor* vallomását és lélektani okokkal bizonyítja e vallomások igazságát és hogy miért nem tett jelentést *Papp Sándor* felebbváltója ellen.

Csoportosítja ezután mindazon érdektelen és megbízható tanuvallomásokat, melyek a *Beczka*val szemben fennálló vádat támogatják.

Élénken megrajzolja azt a viszonyt, ami *Horváth* és *Beczka* között fennáll s bizonyítja, hogy a *Beczka* *Horváth* elleni vádaskodása csak védekezési mód, de érthető és magyarázható, hogy alaptalan mentegődzés.

Hosszu érvelés után temperamentumos, színes befejezésében szomorú képét rajzolja a köztisztviselő megbízhatóságának, ha csak az ellenőrzés szigorúsága tarthatja vissza a bűntől és az ellenőrzést is furfangos üzelmekkel kijátszani iparkodik.

Mind a négy vádlottal szemben a család vádját tartarja, míg *Beczka* yval szemben a hivatalos hatalommal való visszaélés vádját elejti.

A vádbeszéd után *Dús László* a város képviselőtöredékén a magánvádat visszavonja.

Ezután nagy érdeklődés között mondotta el *Nessi* Pál orsz. képviselő élénk színekben gazdag, meggyőző vádbeszédjét.

A beszédet kivonatossan a következőkben adjuk:

Nessi Pál: Nagyságos elnök ur. Tökéletes Törvényszéki Két évvel ezelőtt szenzációs panama híre járta be az országot, mely száz-ezrekkal, milliókkal foglalkozott, s most pedig a végtárgyaláson — melyen szerencsém volt résztvenni — a panama némi szabálytalansággá, a nagy összegek pedig majdnem semmivé törpültek. Az ügyész ur vádbeszéde folyamán szépen elmondta a tényállást, de elfelejtette az ügy háttérét megvilágítani. Erre vállalkozom én. Akkor, abban az időben szükség volt egy szenzációra és elővettem egy köztisztviselőben álló derék embert, akire minden piszkot rákentek, akit minden zárral megdobálták. De a sár most visszahullik és a piszkítók maradnak piszkosak. Hivatkozok a tanu egész sorára, akiknek szavahihető vallomásával bizonyítja *Beczka* *Arthur* ártatlanságát. A bonyodalmas intrika szálai *Horváth* és *Papp Sándor* kezéből indultak ki, akik azért szöveteztek megromlására, hogy a saját visszaéléseit elleplezhessék. Ugy fölebbváltói, mint alantassai bizonyítják, hogy mindig szigorú, de igaz tisztviselő volt. Ha 6 annyi cealt volna, az fény életmódján, nagybőrmű költségezésén meglátszott volna. Ha em az nem történt. Ol rendezett anyagi viszonyai mindenkor képesítették, hogy igényeihez mérve tisztességesen megélhessen.

A város közigazgatási viszonyai olyan la-zák, hogy még maguk a tisztviselők sincsenek tisztában a szervezeti szabályrendelet idevonatkozó passzusaiival sem.

Sem a tárgyalás folyamán, sem pedig ma nem láttam semmi olyan okot és bizonyítékot, mely bűnössége mellett szólna és megvagyok győződve, hogy *Beczka* *Arthur* a terhére rótt cselekményt nem követte el. Kérem tehát a fölmentését.

A nagy hatást keltő vádbeszéd után, melynek nagy érdeme, hogy a vádtanács az ügyész minősítését megváltoztatta

Medvigy Gábor ügyvédjelölt kelt *Hepperli* János védelmére s részleteiben megkapó szépségű beszéddel kelt az öreg vámos védelmére.

Heves polémia fejlődött ezután az ügyész és a védők között s már esti 6 órára járt az idő, mikor a büntető tanács-ítélethezatalra visszavonult.

Egy óra tanácskozás után meghozták a súlyos, szenzációs ítéletet, melyben *Beczka*

Arturt és 3 társát bűnösnek mondták ki hűtlen kezelés bűntettében és részességükhöz mértén *Beczka* *Anturt* 1 évi börtön, *Hepperli* *Józsefet* 3 havi fogház, *Papp Sándort* és *Takács* *Lajost* pedig 1—1 havi fogházra ítélték.

SPORT.

A holnapi löversenyek.

A nagyváradi löversenyek, melyek holnap, szombaton veszik kezdetüket, igen érdekeseknek ígérkeznek. A versenyekre nevezett lovak mind itt vannak s reggelenként a versenyterén már láthatni őket. A versenyek ugy szombaton, mint vasárnap délután 2 órakor veszik kezdetüket. A versenyegylet már a belépő-jegyeket is elkészítette s így azok, kik a jegyeket előre meg akarják váltani, *Kiss* *Dávid* dohánytözsdejében azt megvásárolhatják. A jegyek árai a következők: Pályajegy a 2 napra 10 korona. Pályajegy a 2 napra tiszteknek és nőknek 6 korona. Pályajegy az 1 napra 6 korona. Pályajegy az 1 napra tiszteknek és nőknek 4 korona. Tribünjegy 1 napra 2 korona. Bekerített állóhely 1 napra 50 fillér.

NYILTTÉR.

Értesítés.

Van szerencsém mindazon tisztelt vevőimet értesíteni, kik **1903. szeptember hó 15-én** üzletemben vásároltak, hogy a mai naptól kezdve bármely nap üzletemben a pénz felvételére jelentkezni sziveskedjenek, mikor is a bevásárolt árukért fizetett összeget 10% levonása mellett visszakapják.

Tisztelettel

Czillér Imre,

Áruhaza Fő-utca.

241.

Szövetek, blousok, kalapok és egyéb újdonságok már megérkeztek.

IRODALOM.

Z á s z l ó n k.

Az ifjusági lapok igaz gyöngye, a *Zászlónk* két havi szünetelés után ismét kibontotta szárnyait s felkereste otthonában alája gyűlekező barátait, a keresztény magyar ifjúságot.

A második évfolyamba lépett *Zászlónk* most megjelent száma is elragadja olvasóit a szébbnél-zebb tanulságos s mulattató közleményeivel, gyönyörű kivitellű képeivel.

A legújabb száro tartalma a következő:

Pro libertate! Előrel! (Művészi fejlécczel.) Irtá: *Prohászka* *Ottokár* dr.

Miért nem kéred. (Rapsodia) *Nagyfalusy* *Lajostól*.

A földközi tengeren. (5 képpel.) Dr. *Sebők* *Imrétől*.

A pápák nemzetisége. Pápaválasztás (13 képpel és az új pápa címerével.) Dr. *Minimus*, római szemantól.

Az új Szentatya élete. (8 képpel a Szentatya életéből és egy nagy diszképével, *Izsf* *Alajostól*.

Az én naplón. (Egy kis diák élményei saját érdekes leírásában, 3 képpel.)

Kínese Balaton. (Leíró költemény 10 képpel.) Irtá: *Pannón* (Tyukoss János.)

Béka-egér harc. (Először illusztrálva a magyar irodalomban.) Görög eredeti versformában fordította: *Gulyás* *Gerencz* S. J.

Vannak-e az állatvilágban poltrónok? (Három képpel.) Dr. *Török* *Mihálytól*.

Muki viselt dolgai. (Rendkívül humoros diák-életrajz.) Irta: dr. *Vrabélyi Armand*.

Vöröskereszt-kutyák. (Egy képpel.)
Kongregációs élet. (Hírek az ifjúság vallásos életnyilvánulásairól.)

Halottaink. (Példás életű diákok nekrológia, képpel.)

Vegyések. Magyar ember — Csányi Henrik — találmánya. Hetyey Sámuel halála. Maczedonok fölkelése (képpel.) Villamos-estély (képpel.)

Fejtörő. Talányok.

Fakadó Rügyek. Állandó melléklet az ifjúság saját munkálatai számára. Két pályázat (zivatarteljesítő készítése és amatőrfényképfelvételek) bírálata, 16 képpel.

Végül két új pályázat.

Minden lapterjedelme 28 oldal. Megjelenik minden hó 15 én, számos képpel, finom papíron. Előfizetési ára a képzhető legolcsóbb: egész évre 2 kor., félévre 1 kor. Mutatvány-számmal kívánatra ingyen szívesen szolgál a szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII., Damjanich-utca 50.

A király szava.

— Éjjeli táviratunk. —

Budapest, szept. 17.

Lázba borul ismét az ország. A megdöbbenés, az elkeseredés izgatottsága vesz erőt mindeneken a király szavára.

Lajtán innen és túl váratlan megdöbbenést keltett a hadi parancs megjelenése. De míg az osztrák sajtó diadal-mórral és mély megilletődéssel ír a monarchia épségének és nagyhatalmi állásának bölcs megvédelméről, — a Lajtán innen az elkeseredés fájdalmas feljajdulása hallatszik mindenfelől. Párt-szinezet nélkül a nemzet közérzete támad föl államunk megtagadásáért.

A hadiparancs nemzeti jogaink elvi megtagadása s e fölött ujjong az osztrák sajtó.

A »Fremdenblatt« írja: A császár végre szavát hallatta s eldöntve a monarchia sorsát fenyegető bonyodalom. A korona hajthatatlan maradt a hadsereg egysége és a monarchia épségének megbontására törő követelésekkel szemben.

Végre bizonyítékot nyert, hogy minden a Monarchia megbontására való törekvés; legyen az gazdasági, vagy politikai színezetű, a koronát szemben találja.

Az osztrák sajtó ujjongásával szemben az összes magyar lapok az elkeseredés legerősebb hangján írják a hadiparancsról.

A »Magyarország« egyebek közt így ír: Az uralkodóház avult politikájának és magyargyűlölő tanácsosainak ismét sikerült a királyt olyan ténykedésre bírni, mely magyar államunk megtagadása.

Alkotmányunk, törvényeink fölé helyezkedve, a korona érdekeinket alárendelni parancsolja a régi avult dinasztikus álomnak, az összmonarchia érdekének.

De e törekvéssel szemben élethalál harcra kell készülnünk. Mikor az egész nemzetnek becsülete és államunk elvi megtagadása forog kockán, tömeges adó-megtagadással kell szembe állanunk.

A Magyarországnak más helyen meg részletesen foglalkozik a hadiparancs célzatosságával, melylyel mint egy fenyegetően leszerelést akar parancsolni a korona. A hadiparancs a Magyarországnak szerinti merev bizonyossága annak, hogy a király minden magyar nemzeti törekvé-

seknek, a melyek az öszszbirodalom megbontását is érintik, nagyon czélozzák, szigorú ellensége. S minden ilyen követelésekkel szemben, legyenek azok akár gazdasági különválásra vonatkozók, vagy a hadsereg nemzeti megosztását czélozzák, a király hajthatatlan.

Polonyi pedig határozott alkotmány-sértést és jogtiporást lát a hadi parancsban, mert a király mint legfőbb hadur a nemzet mellőzésével a hadsereghez kiáltványt intéz a nemzet törekvései ellen.

Politikai körökben óriási izgatottságot keltett a hadiparancs. A függetlenségi párt értekezletre gyűlt s elhatározta, hogy a házszabályok 251 szakasza értelmében a házat 23-ára összehívják. E határozatot írásba foglalva a háznagyi hivatalba be is nyújtották.

Egyszmint a vidéken levő összes függetlenségi képviselőket táviratilag összehívták, hogy a tennivalókról értekezzenek.

A szabadelvűpártban valóságos forradalmat okozott a hadiparancs s általában nyíltan hangoztatott vélemény a szabadelvűek között, hogy itt az egész nemzet elleni támadásról van szó s a császári patens alkotmányunk arczulcsapása, államunk megtagadása.

A pártkörben óriási izgatottsággal támadtak Héderváryra, hogy volt előzetes tudomása a hadiparancsról. *Sándor Pál* és *Kubinyi* határozott választ követelnek, mire Héderváry kijelenti, hogy ez a legfőbb hadur személyes ténykedése és annyira egyéni dolog, hogy arról a kormányoknak egyáltalán tudomásuk nem volt.

Kubinyi: Nohát ez alkalmat ad, hogy a király személyét is bevonják a vitába, hisz ez a nemzet arczulcsapása.

Kiss Ernő: Kiáltvány a hadsereghez a nemzet ellen. De minden párt-szinezet nélkül a nemzet áll vele szemben.

Kubinyi: Hiszen magyarok vagyunk. A pártban általános vélemény, hogy a hadiparancsot a nemzet nem hagyhatja válasz nélkül.

A szabadelvűpárt kedre összehívja a pártértekezletet, hogy a tennivalókról tanácskozzanak. Elhatározta, hogy az országgyűlést rögtön összehívják, ha ezt az ellenzék meg nem tenné.

Általános vélemény, hogy az országgyűlés felirati javaslatban válaszol a királynak.

Podmaniczky intézkedett az összes szabadelvűek összehívásáról.

Budapest, szept. 17. (Saj. tud. táv.) Párt-szinezet nélkül abban látják az alkotmány megsértését, hogy a nemzet mellőzésével a hadsereghez egy függő politikai kérdéssel nyilatkozva kiáltványt intézett a király. S egyszmint államunkat a néptörzs megnevezéssel ignorálta.

TAVIRATOK

A maczedón mézszárlások.

London, szeptember 17. A Daily Chronicle szerint a kormány elhatározta, hogy Konstantinápolyban előterjesztést

fog tenni a maczedóniai mézszárlások megszüntetése végett. Hír szerint az előterjesztésnek egy görög hajórajnak kiküldetésével fognak nyomtatékot adni.

Konstantinápoly, szeptember 17. A szerreszi szandzsákban történt nagy bandaküzdelemről szóló szofiai híreket sem a porta, sem pedig a konzulok táviratai nem erősítik meg. (M. T. I.)

Szerb önkéntesek Bulgáriában.

Berlin szept. 17. Belgrádból jelentik: Nisbe tegnap 400 szerb felfegyverkezett önkéntes jött, akik Bulgáriába mennek. Az orosz konzul kikérdezte őket s elmondta, hogy a szerb hadügy-miniszterium fegyverezte fel őket. A konzul erről jelentést tett Szentpétervárra. Egy másik szerb szabad csapatot Wranska-Banjánál nem engedték át a határon.

A keresztények gyilkolása.

Szófia, szept. 17. Biztos hírek érkeztek ide arról, hogy Kirkilissa város környékén a török katonák az összes keresztényeket kiirtották.

Osszeesküvés a szultán ellen.

Konstantinápoly, szept. 17. Ma Cserkesz Mehmed pasa és a szultán szárnysegéde és a skutarii rendőrfőnök házkutatást tartott a nagy-referendárnál, akit azzal vádolnak, hogy részese egy a szultán élete ellen törő összeesküvésnek. Az ügyet nagy titokban tartják. Az összeesküvés számai messzire elnyulnak. (M. T. I.)

Törökország felosztása.

A balkáni forradalom mindinkább elmérgesedik. Mindinkább háborús, vésszes hírek érkeznek. Egy szofiai távirat jelenti, hogy 270 bolgárt ismét lefejeztek. A forrongással szemben a nagyhatalmak várakozó állást foglalnak.

Anglia, Oroszország, Olaszország, a Monarkia és Németország megegyeztek, hogy rövid idő múlva megengedik a háború megkezdését és ha beavatkozásuk szükségessé válik, közbe lépnek, Törökországot leverik és véglegesen felosztják.

A leánykereskedés ellen.

Lemberg, szeptember 17. Itt a leánykereskedés megszüntetésének módozatai s az arra irányuló mozgalom megindítása czéljából előzetes értekezlet volt. Elhatározta, hogy egész Galicziában helyi bizottságokat szerveznek a leánykereskedelem üldözésére. A gyűlésen Németországból érkezett képviselők is részt vesznek. Schmelkes rabbi indítványára kimondták, hogy a zsidó templomok szószékéről kell hirdetni, hogy minden hithű zsidónak erkölcsi kötelessége a leánykereskedők denuncziálása. (M. T. I.)

Németország és Svájc.

Bern, szept. 17. A Németország és Svájc közt kötendő kereskedelmi szerződés tárgyában október közepén kezdődnek az alkudozások, még pedig vagy Berliabn vagy Bernben. (M. T. I.)

Támadás egy kolostor ellen.

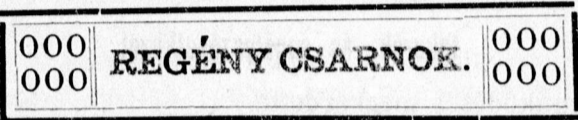
Konstantinápoly, szeptember 16. A külföldi lapokban jelentett, a jerikói orosz kolostor ellen állítólag elkövetett kihágásokról sem a portánál, sem a nagykövetségeknél nincsenek jelentések. (M. T. I.)

Az osztrák katonákat haza eresztik.

Bécs, szeptember 17. (Saj. tud. táv.) Az osztrák német párt nyomása alatt Körber kénytelen volt a Reichsratot összehívni. Ausztriában minden törekvés oda irányul, hogy az ujoncz jutalékot minél hamarabb megszavazzák s így az osztrák kiszolgált bakákat haza engedik s csak a magyar ezredeknél tartják vissza. A császári pátens ennek akarja utját vágni, mert ezt a különféle intézkedést első lépésnek látják, a hadsereg kettészakadására.

A letartóztatott szerb tiszték.

Belgrád szept. 16. A katonai törvényszék ma fogja tárgyalni a Nisben letartóztatott tiszték tiltakozását, holnap pénteken vagy szombaton pedig megkezdődik a tiszték bünpörének tárgyalása. A vádlottakat a katonai büntetőtörvény alapján helyezik vád alá.

Sorsjáték.

Regény.

Ira: Stella (Szöke Berta.) 74.

- Előttem ugy sem tagadhatod. Én tudom és azt is, hogy kibe?
- No halljuk! — tört ki a leányból.
- Kálmánba.
- Es, ha ugy volna?
- Adná Isten!
- Már meg is adta. No, de most jó éjt.
- Szép álmokat.

XVI.

Karácsony elmúlt, a Mérczi családot Pércsen találjuk ismét. Minden a régi kerékvágásban haladt újra. Márta telve volt életkedvel, reményvel, a jövő szebbnek, rózsásabbnak tűnt fel előtte, mint valaha. Irodalmi sikerei egymást váltották fel, nevét most már nem csak a vidéken ismerték, de a fővárosban is. Dolgozatait szívesen közölték a legelőkelőbb lapok s ha egy-egy kíváncsi olvasó az inkognitó után tudakozódott, a feleletek a leghizelgőbb nyilatkozatok kíséretében lettek közzé adva. Az öreg Vajda a boldogságtól áradó levelekben gratulált minden ilyen alkalommal leányának. A híre növekedésével anyagi viszonyai is javultak, mert a dolgozatokat jól fizették. És ő olyan örömmel, olyan passzióval dolgozott! Amint esténként elmerengett az ágya fölött függő Cypra apotheosisán, miadannyszor megfogadta, hogy igen, ugy lesz, ki fogja, ki akarja érdemelni azt a koszorút, amit a muzsa fejére helyez. Tanult, dolgozott lázas sietséggel, a husvéti könyvpiacra, nagyobb munkával akart a közönség elé lépni.

Bánki sokat segített neki. A teleirt iveket figyelmesen átolvasta s a helyeket, hova valami apró hiba csuszott, papirszeletkével jelölte meg. E papírkák persze az ő megjegyzéseit, véleményét is tartalmazták egyszersmint, amiken aztán sokat mulattak. A tanórákon kívüli időt különben mindig együtt töltötték, vitakozva valamely tudományos kérdésen, vagy eszmét cserélve a napi események fölött. A leány olyan jól érezte magát a nagy műveltségű férfi társaságában!

A pércsi egészségi viszonyok még mindig a régi állapotban voltak, azzal a különbséggel, hogy most már a difteritis helyett, himlő lépett fel járványosan. Természetesen még mindig nem érintkeztek senkivel. Márta nem vágyott, jó társasága, megfelelő szórakozása volt, azonkívül a kötelesegeinek teljesítése, kitöltötték idejét.

Az az álom, mely már oly sok boldog órát szerzett Mártának, végre megvalósult. Kápocs kezdett büszke lenni immár nagyhírű szülöttére. Az iskolaszék tisztelt elnöke ugyan nem tudta megbocsájtani a sértést, mit a felajánlott tanítónői állás visszautasítása által az egész testületen ejtett és azért nem szívesen vett tudomást a megyei tanító-egylet helybeli fiókjának azon óhajáról, hogy Mártát a nyugdíj alap javára tartandó hangversenyen való közreműködésre felkérjék. Az egész testülettel nem szállhatott szembe, nem mertte kockára tenni különben is ingadozó tekintélyét, attól tartotta, hogy ellenkezése a testület közös óhajával ajlásába kerülhetne. Fanyar ábrázattal írta hát alá a meghívó levelet, mely a leányt végtelen boldoggá tette.

Tehát mégis valóra válik az, miről oly sokat álmodott. Pódiumon lesz, ünnepi közönségtől körülvéve, minden szem rajta függ majd, hallgatni fogják visszafojtott lélekzettel s midőn az utolsó szó is elhangzik az síkjairól felzúg a taps, a tetszés zaja.

Csak legalább Láposi is tanuja lehetne diadalának, gondolta, ha eljönne a hangversenyre! Érezte, hogy a diadal nem volna teljes az ő távollétében. El fog jönni el kell jönnie, határozta el.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Milyen hatással van a chilisalétrom a növényzetre. A chilisalétrom a nitrogént salétromsav alakjában tartalmazza, azaz olyan alakban, hogy vele a növény táplálását azonnal előmozdithatjuk, mert a salétromsav egy olyan alakja a nitrogénnek, a mely a növény által a legkönnyebben, sőt azonnal felvehető.

Ebből kitolyólag a chilisalétrom hatása az összes nitrogéntartalmú tárgyaszerék között a legnagyobb s épen az magyarázza meg nagy jelentőségét a növénytermelés terén, mert a többi nitrogéntartalmú trágyák hatása nem olyan rohamos, hanem késői, a mikor már különösen minőségre termelt növényeinknek nem használnának, de ártanak nitrogéntartalmuknál fogva. Ez csak minőségre termelt növényeinkre áll, mert más növényeinknél alkalmazhatók, sőt vannak olyanok is, a melyek későbbi fejlődésükben igényelnek nagyobb nitrogéntartalmú anyagot. Továbbá előnye a chilisalétromnak annak nagy mozgékonyasága, azaz hogy a talaj nedvességét le és fel való mozgásában követi, a mint az a hajcsövesség folytán a talajban le- és fel hármlik s így mint-egy maga keresi fel a növény elterülő gyökérzetét.

Ezért különösen olyan esetekben, a midőn a czél az, hogy valamely növényünket felségeljünk, a mely talán rovarkárok, vagy fegyverek által szenvedett, minden gondolkodás nélkül a chilisalétromot válasszuk, mert mint fent is említve van már, ennek hatása rögtön. Ezen tulajdonsága igen jól észlelhető azon esetben, ha 10 liter vízben körülbelül 10 gramm chilisalétromot feloldva, azzal jól meglocsoljuk valamely növényünket. Hatása már pár nap múlva mutatkozni fog s ekkor láthatni már azon nagy különbséget, mely a meglocsoló és meg nem öntözött részek között mutatkozik. Alkalmazása, illetve az edag, a melyet fel akarunk használni, holdanként 60—100 kg. között szokott váltakozni. Felségélyezésre 50—60 kg. is bőven elég.

Értéktőzsde

	Budapest, szept. 17.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

	Budapest, szept. 17.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisa	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsde 1903. szept. 17-én.

Magyar aranyjárdék 4	117.90
Magyar koronajárdék	96.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentesítési kötvény	95.—
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	199.—
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	157.—
Osztrák járdék papírban	99.20
Osztrák járdék papírban	99.75
Osztrák járdék aranyban	119.75
Osztrák korona járdék	99.20
Osztrák államsorsjegyek	152.—
Osztrák magyar bank részvény	15.77
Magyar hitelbank-részvény	707.—
Osztrák hitelintézet részvény	674.57
Páti vista	94.97
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.03
Nemetbirodalmi márka	117.35
Londoni vista	239.25
20 márkás arany	23.48

A szorokosokért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

76898. sz. VIII.—2.

Pályázati hirdetmény.

A bihardíószegi vinczellériskola tanulóinak folyó évi október hó 1-től kezdődő élelmezésére pályázat hirdettetik.

Felhívtnak mindazok, akik a tanulók élelmezését elvállalni óhajtják, hogy zárt írásbeli ajánlataikat folyó évi szeptember hó 22-ének déli 12 órájáig a bihardíószegi vinczellériskola igazgatóságához annál is inkább nyujtsák be, mert a más helyre vagy később benyujtott ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A feltételek és a szerződési minta a vinczellériskola igazgatóságánál naponként a délelőtti órákban megtekinthetők.

Budapesten, 1903. évi szeptember hó 12-én.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

420.

Egy magyarországi bérlő levele

Wilhelm Ferencz gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító urnak Neunkirchenben, Alsó-Ausztria. Naszály.

Van szerencsém itt e helyen köszönetemet kifejezni azért a csendes hatásért, mely az Ön kitűnő Wilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vértisztító-teájának használata után nyilvánul. Evvel a teával egy süttői asszonyt teljesen meggyógyítottam, habár ezt az asszonyt már háromnegyed év óta a környék legjobb orvosai gyógykezelték és már lemondottak az életéről. Ezen kura által a tea oly kedvelt lett itt a környéken, hogy Török József gyógyszerész, Budapest, Király utca 7. bizonyosan nagy mennyiséget ad el a süttői gazdáknak.

Az én házamban is megtörtént, hogy én nálam alkalmazott fiatal ember oly éles csuszfájdalmakat érzett, hogy se kezét, se lábát mozgatni nem tudta, de az ön teájától három csomagagnak elhasználása után teljesen meggyógyult. Én is használom ezt a teát kétszer évente és megvagyok győződve; hogy az nekem jót tesz. Még egyszer a gyógyultak leghálásabb köszönetét kifejezve, maradok kitűnő tisztelettel

Hohldampf Mihály,

bérlő Naszályban, u. p. Totis, Magyarország. Kapható Franz Wilhelm, gyógyszerész cs. és kir. udvari szállító nál Neunkirchen Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógyszerárakban és drogueriákban. 348.

Mintegy 50.000 különféle zöld ojtás eladó őszi szállításra, rendelések már most elfogadtatnak.
117

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege-, bor- és déligyümölcs-üzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

Nagybani szállóeladás.

Csemege szálló kilója 20 kr.

Nagyobb vételnél árengedmény.

Görög- és cukordinnyékben nagy választék.

Nagy raktár sajtnevelék, prágai sódar, szalámiból. Naponta friss TEA-VAJ 1 kilo 1 frt 20 kr.

Világhírű

Előpataki gyógy- és borviz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy heti szükségletüket feladni, a mit kihordó kocsinkkal díjtalanul hazaküldünk.

Vidéki rendeléseknél csomagolást nem számítunk s díjtalanul küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve, maradunk

kiváló tisztelettel

SZABÓ ÉS HAJNAL.

Ujdonság! Megay Foot-Ball bombái a legkitűnőbb csokoládés gourmand-csemege 1 darab 15 kr.

Hazai ipar!

Butor

modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 29

Nagyvárad, Zöldfa utca elején.

812

A

„Nagyvárad hitelbank részvénytársaság”

működését Kossuth Lajos-utca 10. sz. a. megkezdte.

Üzletköre:

Betétek kamatozás végetti elfogadása könyv-cskekre és folyó számlára, mely előbbi után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámítolása.
Előlegek értékpapírokra és áru-készletre.

Jelzálogkölcson nyújtása házakra és földekre.

Értékpapírok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt érték-papírok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Az Igazgatóság.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utcai Mezey-féle házban egy II. emeleti 6 szoba és mellékhelyiségekből álló lakás f. évi november hó 1-től kiadó.

417

A várad-velencei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérebevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takarékpénztárnál. 807.

Hirdetés.

A Nagyvárad Hitelbank

takarék- és segélyszövetkezet

működését megkezdette.

Tagok ez évi október 1-ig — mulasztási illeték fizetése nélkül — felvétetnek.

A befizetések hétköznapokon egész napon át, vasárnap és ünnepnapokon pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a «Nagyvárad Hitelbank r. t.» üzleti helyiségében Kossuth Lajos-utca (Sándor Samu-ház.)

359

Az igazgatóság.

Vászon, fehér és asztal neműek, damast áruk elismert legelőnyösebb árban. Tartósságért kezességet vállalunk.

Teljes menyasszonyi kelenyék, remek kivitelben 100 frttól 5000 frtig.

Férfi és gyermek fehérneműek, ingek, kézelők, gallérok, harisnyák, zsebkendők, jáger és trico alsó ruhák nagy választék és nagyon olcsó árakban.

Egy férfi gallér 10 kr.,
1 pár kézelő 20 kr.

Berliner és posztó nagy és fél nagy kendők, fejkendők, selyem, chachemir és delainból, selyem, zsenillier, gyapju schawlok.

Egy gyapju schawl 45 kr.

paplan és matrác

készítetés saját felügyeletünk mellett, gyönyörű kivitelben, továbbá pluss, pique és trico papianokok.

Valódi angol és francia különlegességek, czybelin, schotisch és doubl keimékben gyönyörű választék — ugyszintén olcsóbb keimékben is — 120 centiméter széles, már 25 krtól kezdve.

Óriási választék fekete és színes ruha és blous selymekben, sima selymek, minden létező minőség és színben a legolcsóbb árakban.

Remek kivitelű diszek, selyem applicatio — chantille és valancien csipkék, fekete fehér és ecrü színekben, — kivételés olcsó árakban.

Fiók-üzlet:

Debreczen

Piacz-utca.

Fő-üzlet:

Nagyvárad

Bémer-tér.

Fiók-üzlet:

Kisvárd

László-tér.

ÉRTESÍTÉS

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy a közelgő őszi és téli idényre raktárunkat nagy mennyiségben a legujabb és legdivatosabb árukkal és nagy alkalmi vételekkel felhalmoztuk és kérjük az igen tisztelt vásárló közönséget a saját érdekében is, hogy szolid és legolcsóbb áruinkról s pontos kiszolgálásról általánosan elismert üzletünket felkeresni sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI.

Szolid szabott áruk tulfizetés teljesen kizárva.

Különösen figyelemre méltó!

Az újonnan berendezett női és gyermek confection raktár dús választékban, eredeti modellek.

Salon szőnyegek, futó, velvet tapestry és spárga szőnyegek függönyök, lambrekinok, fali és ágyelő szőnyegek, ágy garnitúrák, csipke és tüll függönyök, fehér — crem és ecrü színben állandóan óriási választékban és legolcsóbb árakban.

Egy ablak szövet függöny már 95 krért.

Mindennemű bélés áruk és hozzávalók szabott árakban.

Egy ruhához teljes hozzávaló 1 frt 35 kr.

Teljes csecsemő kelengyék gyönyörű kivitelben igen olcsó árakban.

Kocsi és plüss takarók,

gácsi és brassói pokróczok, méter és darab száma.

Eredeti gyári ár.

Mintegy 50.000 különféle zöld ojtás eladó
őszi szállításra, rendelések már most elfo-
117 gadtatnak.

Szabó és Hajnai

fűszer-, csemege-, bor- és déligyümölcs-
üzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

Nagybani szállóeladás.

Csemege szálló kilója **20 kr.**

Nagyobb vételnél árengedmény.

Görög- és cukordinnyékben
nagy választék.

Nagy raktár sajtnevelék, prágai
sódar, szalámiból. Naponta friss
TEA-VAJ 1 kilo 1 frt 20 kr.

Világhírű

Előpataki gyógy- és
borvíz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy
heti szükségletüket feladni, a mit
kihordó kocsiikkal díjtalanul haza-
küldünk.

Vidéki rendeléseknél csomago-
lást nem számítunk s díjtalanul
küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve,
maradunk

kiváló tisztelettel

SZABÓ ÉS HAJNAI.

Ujdonság! Magyar Foot-Ball bombái a legki-
tűnőbb csokoládés gourmand-
csemege 1 darab 15 kr.

Körbevívott saját termései asztali borok, literje: 30, 36 és 40 kr., adó nélkül 8 krral olcsóbb.

Naponta mindennemű friss gyümölcsök készletben és 5 kilós postaköszvényekben.

Hazai ipar!

Butor

modern lakásberendezések, valamint
egyeb butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 29

Nagyvárad, Zöldfa utca elején.

812

A

„Nagyváradai hitelbank részvénytársaság“
működését Kossuth Lajos-utca 10.
sz. a. megkezdte.

Üzletköre:

Betétek kamatozás végetti elfogadása
könyv-cskékre és folyó számlára, mely előbbi
után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámítolása.

Előlegek értékpapírokra és áru-
készletre.

Jelzálogkölcson nyújtása házakra
és földekre.

Értékpapírok vétele és eladása.

**Szelvények és kisorsolt érték-
papírok** beváltása.

**Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u.
3—5-ig.**

Az Igazgatóság.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utcai Mezey-féle házban
egy II. emeleti 6 szoba és mellékhelyisé-
gekből álló lakás f. évi november hó 1-től
kiadó. 417

A várad-velencei volt Weinberger-
féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérebevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takaré-
pénztárnál. 807.

Hirdetés.

A Nagyváradai Hitelbank

takarék- és segélyszövetkezet

működését megkezdette.

Tagok ez évi október 1-ig — mulasz-
tási illeték fizetése nélkül — felvételnek.

A befizetések hétköznapokon *egész-
napon át*, vasárnap és ünnepnapokon
pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a
«Nagyváradai Hitelbank r. t.» üzleti helyi-
ségében *Kossuth Lajos-utca* (Sándor
Samu-ház.)

859

Az igazgatóság.

Vászon, fehér és asztal ne-
műek, damast árúk elismert
legelőnyösebb árban. Tartóssá-
gáért kezességet vállalunk.
Teljes menyasszonyi kelen-
gyék, remek kivitelben 100 frttól
5000 frttig.

Férfi és gyermek fehérne-
műek, ingek, kézelők, gallérok,
barisnyák, zsebkendők, jäger
és trico alsó ruhák nagy vá-
laszték és nagyon olcsó árak-
ban.

**Egy férfi gallér 10 kr.,
1 pár kézelő 20 kr.**

Berliner és posztó nagy és
fél nagy kendők, fejkendők, se-
lyem, chachemir és delain-
ból, selyem, zsenillier, gyapju
schawlok.

Egy gyapju schawl 45 kr.

paplan és matrác

készítetés saját felügyeletünk
mellett, gyönyörű kivitelben,
továbbá pluss, pique és trico
paplanok.

Valódi angol és francia kü-
lönlegességek, czybelin, schot-
tisch és doubl kelmékben gyö-
nyörű választék — ugyszintén
olcsóbb kelmékben is — 120
centiméter széles, már 25 krtól
kezdve.

Óriási választék fekete és szí-
nes ruha és blous selymekben,
sima selymek, minden létező
minőség és színben a legolcsóbb
árakban.

Remek kivitelű díszek, selyem
applicatio — chantülle és valan-
cien csipkék, fekete fehér és
ecrü színekben; — kivételes olcsó
árakban.

Fiók-üzlet:
Debreczen
Piacz-utca.

Fő-üzlet:
Nagyvárad
Bémer-tér.

Fiók-üzlet:
Kisvárd
László-tér.

ÉRTESÍTÉS

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy
a közelgő **őszi és téli idényre** raktárunkat nagy meny-
nyiségben a **legujabb és legdivatosabb** árakkal és nagy
alkalmi vételekkel felhalmoztuk és kérjük az igen tisztelt
vásárló közönséget a saját érdekében is, hogy szolid és
legolcsóbb áruinkról s pontos kiszolgálásról általánosan
elismert üzletünket felkeresni sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI.

Szolid szabott árak tulfizetés teljesen kizárva.

Különösen figyelemre méltó!

Az ujonnan berendezett női és gyermek confection
raktár dús választékban,
eredeti modellek.

Salon szőnyegek, futó, velvet
tapeszry és spárga szőnyegek
függönyök, lambrekinok, fali és
ágyelő szőnyegek, ágy garni-
turák, **csipke és tüll füg-
gönyök**, fehér — crem és
ecrü színben állandóan óriási
választékban és legolcsóbb árak-
ban.

**Egy ablak szövet füg-
göny már 95 krért.**

Mindennemű bélés árúk és
hozzá valók szabott árakban.

**Egy ruhához teljes hoz-
závaló 1 frt 35 kr.**

Teljes csecsemő kelengyék
gyönyörű kivitelben igen olcsó
árakban.

**Kacsi és plüss ta-
karók,**

**gácsi és brassói pokró-
czok, méter és darab számra.**

Eredeti gyári ár.